

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag lov om mineralske råstoffer i Grønland.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 30) findes i tidenden sp. 1190, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 501).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Dupont: Under udvalgsbehandlingen af lovforslaget om mineralogiske undersøgelser i Grønland har der været holdt 6 møder. Det er blevet fremhævet, at der, som lovforslaget var formuleret, kunne bestå risiko for, at interessen for at opnå efterforskningskoncession på mineralske forekomster ville blive ret begrænset og måske helt bortfalde, ligesom det over for udvalget er påpeget, at det for eventuelle ansøgere til efterforskningskoncessioner må være afgørende, at de kan danne sig et skøn over, på hvilken måde det offentlige vil betinge sig andel i udbyttet.

Udvalget har erkendt, at det kunne være ønskeligt på et tidligt tidspunkt at give koncessionsansøgere tilsagn; men på den anden side erkendes det, at der er vanskeligheder ved at give tilsagn på et område som dette, hvor der kan være tale om, at ukendte forhold kan spille ind. Ministeren har imidlertid lovet i størst mulig udstrækning at stille sig velvilligt over for afgivelse af forhåndstilsagn.

Ændringsforslag nr. 1 om et nyt stk. 2 til § 2 tilsigter at give ministeren hjemmel til at kræve sig forelagt planer for arbejdets gennemførelse, inden eneret til udvinding gives.

I § 3 foreslås en tilføjelse om, at der ved meddelelse af tilladelse til forundersøgelse og eneretsbevilling skal tages fredningsmæssige hensyn såvel vedrørende natur som bygninger.

Ændringsforslaget til § 13, stk. 2, præciserer, at koncessioner til efterforskning ikke skal være til hinder for, at der kan tages arealer i brug til kreaturgræsning.

Ændringsforslaget til § 13, stk. 3, fastslår, at forinden ministeren udnævner det ene medlem af den i paragraffen omtalte kommission, skal sagen gøres til genstand for forhandling med Grønlands landsråd.

Den højtærede minister har tiltrådt samtlige ændringsforslag, og der er i udvalget enighed om at søge lovforslaget gennemført med disse ændringer.

Jeg vil gerne udtrykke min glæde over, at lovforslaget om mineralske råstoffer således kan gennemføres i enighed. Det er mig derimod en skuffelse at måtte konstatere, at det nu ikke ser ud til, at lovforslaget om Grønlands geologiske undersøgelser, som fulgtes med denne sag ved første behandling, kan gennemføres. Ved første behandling fulgtes de to lovforslag ad, og alle havde ventet, at man på baggrund af minelovskommissionens betænkning nu ville få gennemført, at Grønlands geologiske undersøgelser blev et selvstændigt direktorat under ministeriet for Grønland. Der er ikke noget at sige til, at regeringen ønsker netop denne sag gennemført i bred enighed. Det skal derfor ved denne andenbehandling fastslås, at ansvaret for, at lovforslaget om Grønlands geologiske undersøgelser eventuelt ikke gennemføres sammen med lovforslaget om de mineralske råstoffer, hviler på VK-partierne og direktør Ødum, der under kommissionsarbejdet ikke så meget som har antydnet, at han havde en anden mening end de øvrige sagkyndige.

Det fremgår af en udtalelse af 30. marts 1965 til udvalget angående forslag til lov om Grønlands geologiske undersøgelser, at det ville være økonomisk rigtigt at gennemføre den i lovforslaget foreslåede nyordning, medens direktør Ødum ved denne lejlighed for første gang skriftligt tilkendegiver, at han har en anden og fremfor alt dyrere løsning af problemet. Med formandens tilladelse ønsker jeg at citere udtalelsens ordlyd, da den har relation til det lovforslag, vi nu er enige om at gennemføre. Det hedder i udtalelsen:

„En betragtning af opgaverne for Danmarks geologiske undersøgelser og Grønlands geologiske undersøgelser viser,

[Dupont.]

at de to institutioners opgaver er af forskellig natur og derfor kræver helt forskellige arbejdsformer til deres løsning.

Opgaverne i Grønland er af en sådan teknisk-videnskabelig størrelsesorden og af en sådan økonomisk betydning, at de ikke bør belastes med de vanskeligheder, som en ledelse, der også har Danmarks geologiske undersøgelses hidtidige opgaver at løse, derfor vil være ensbetydende med.

En ikke-gennemførelse af det nu foreliggende forslag befrygtes at medføre en sådan belastning af arbejdet i Grønland, især i personalemæssig henseende, at dette arbejde vil lide et afbræk, som også økonomisk kan blive højst uheldigt.

Selv om et formelt organisationsskema kan opstilles, visende hvordan en fælles geologisk undersøgelse skal indrettes, er det vor på mangeårig erfaring baserede opfattelse, at en sådan organisation i praksis vil blive dyrere og betydelig mindre effektiv end to adskilte organer.

Direktør Ødum ønsker til foranstående at tilføje, at det anførte dækker den øjeblikkelige situation, men ikke ændrer hans synspunkt: a) at en fælles ledelse af de to områder i form af en geologisk undersøgelse lader sig etablere, b) at en sådan løsning på længere sigt kan vise sig formålstjenlig, c) et sådant fællesorgan vil dog efter direktør Ødums opfattelse forudsætte, at der opretholdes to selvstændigt arbejdende afdelinger med hver sin leder i mindst samme charge som den charge, hvori de nuværende ledere er placeret, men med en fælles chef i en højere charge.“

Der er for mig og den socialdemokratiske gruppe ikke tvivl om, at det ville være heldigt, om VK-partierne kom på andre tanker i denne sag. Skulle det være tilfældet, vil der endnu være tid til, at forslaget om Grønlands geologiske undersøgelse tages

op til fornyet udvalgsbehandling, så det kan gennemføres nogenlunde samtidig med lovforslaget om mineralske råstoffer i Grønland. Det må imidlertid forudsættes, at loven gennemføres som af ministeren og et flertal i kommissionen foreslået, også af hensyn til at det såvel rationelt som økonomisk er den rigtige løsning. Jeg forventer derfor, at vi ved denne lejlighed får at høre, om der virkelig er vilje til handling bag VKs megen tale om besparelser og rationalisering af lovgivningsarbejdet. Over for den sagkundskab, direktør Ødum repræsenterer, står det øvrige udvalg stærkt med sit standpunkt, idet udvalgets øvrige medlemmer er fhv. departementschef Eske Brun og professorerne Noe-Nygaard og Rosenkrantz.

Det ville have klædt VK-partierne, om de efter disse oplysninger og efter den enighed, der er opnået om lovforslaget om mineralske råstoffer i Grønland havde medvirket til, at der også kunne opnås bred enighed om lovforslaget om Grønlands geologiske undersøgelse.

Holger Hansen: Jeg kan, hvad det foreliggende lovforslag angår, ganske tiltræde de bemærkninger, det ærede medlem hr. Dupont har gjort, og jeg kan på venstres vegne anbefale, at vi stemmer for ændringsforslagene, der er stillet af udvalget og tiltrådt af ministeren, og i øvrigt for lovforslagets videre behandling.

Om det lovforslag, der ikke foreligger til behandling, nemlig forslaget om Grønlands geologiske undersøgelse, gjorde det ærede medlem hr. Dupont en række bemærkninger. Det ærede medlem indledte med at sige, at ansvaret for, at lovforslaget ikke er til anden behandling i dag, må ligge hos oppositionen. Ja, jeg ved ikke — vi har dog for ikke så forfærdelig mange uger siden set regeringen gennemføre lovforslag, som den mente at have parlamentarisk dækning for, uden at tage hensyn til venstres og det konservative folkepartis synspunkter. Der-

[Holger Hansen.]

for kan vi strides i ord om, hvem der har ansvaret for, at lovforslaget om Grønlands geologiske undersøgelse ikke er til anden behandling i dag.

Jeg udtalte ved lovforslagets første behandling, at det efter venstres opfattelse ikke ville være rimeligt på et tidspunkt, hvor vel alle i det høje ting erkender det rimelige i at anlægge den linje, som er lagt af G 60: at Grønlandsministeriet og dets sagsområder lidt efter lidt skal overføres til de øvrige ministerier, da at skride til at opbygge et nyt direktorat under ministeriet for Grønland.

Det ærede medlem hr. Dupont kom med nogle ironiske bemærkninger om, at nu kunne vi passende vise vor vilje til at spare og rationalisere. Jeg kan på venstres vegne erklære, at vi med den stilling, vi har taget til lovforslaget om Grønlands geologiske undersøgelse, just fører denne linje; vi har ikke den opfattelse, at man ved at skabe nye direktorater og flere grene i administrationen sparer og rationaliserer. Det er altså ikke efter vor opfattelse rimeligt at skabe denne nye administrationsgren. Vi har peget på muligheden for sammenlægning med Danmarks geologiske undersøgelse, og det er vel rimeligt, som tingene nu stiller sig, at disse betragtninger følges op, og at det undersøges, hvilke muligheder der kan være for en sådan sammenlægning.

Må jeg til slut sige, at jeg naturligvis på mit partis vegne kan anerkende den højtærede ministers stilling over for vore synspunkter; den siger jeg tak for. Jeg tror, det er klogt, at vi ikke gennemfører lovforslaget om Grønlands geologiske undersøgelse; så kan vi i øvrigt se, hvad der fremover viser sig at være rimeligt. Det er jo ikke sådan, at Grønlands geologiske undersøgelse lider skade, fordi det lovforslag ikke bliver gennemført, slet ikke. Der findes en udmærket ledelse af dette foretagende i øjeblikket, og der er jo ingen, der vil lægge denne ledelse hindringer i vejen. Det, det må dreje sig om i denne forbindelse, er, at vi stiller de fornødne midler til rådighed for de geologiske undersøgelser, som vi alle er enige om skal finde sted og også skal fremmes. Det har sådan set ingenting at gøre med opbygningen af den ministerielle administration.

Knud Thomsen: Også jeg kan anbefale at stemme for de stillede ændringsforslag til det foreliggende lovforslag og anbefale lovforslagets overgang til tredje behandling.

Det drejer sig jo om en rammelovgivning, der giver den højtærede Grønlandsminister den opgave at administrere det fornødne initiativ med hensyn til efterforskning og senere udnyttelse af eventuelle fund i ukendte områder af ukendte stoffer, og jeg mener, at det lovforslag, der vil foreligge efter ændringsforslagene vedtagelse, er hensigtsmæssigt i den henseende, idet det på den ene side kan drive det fornødne initiativ frem og på den anden side give ministeren den fornødne bevægelsesfrihed. Det er jo en ret vigtig lov, idet det retlige grundlag gerne skulle bestå uændret gennem en hel del år, for at der ikke ved senere ændringer skal kunne henvises til, at man har skuffet eventuelle tidligere liebhavere i deres ønsker.

Som sagt, jeg kan anbefale det foreliggende forslag til videre gang gennem det høje ting.

Hvad angår lovforslaget om Grønlands geologiske undersøgelse, kan jeg tilslutte mig de bemærkninger, det ærede medlem hr. Holger Hansen just har fremsat på sit partis vegne. Der er jo ingen egentlig sammenhæng mellem disse to lovforslag. Der findes ikke i lovforslaget om Grønlands undergrund nogen som helst henvisning til institutionen — eller en kommende institution — Grønlands geologiske undersøgelse. Der er ingen organisk sammenhæng, og af de grunde, det ærede medlem hr. Holger Hansen just anførte, er vi også fra vor side betænkelige ved de senere følger af at indrette Grønlands geologiske undersøgelse som et direktorat allerede i dag.

Kirkegaard: På mit partis vegne kan jeg anbefale de stillede ændringsforslag og lovforslagets endelige vedtagelse ved tredje behandling.

Når vi skal til at udnytte lovens muligheder, vil det være værdifuldt, om der gennem lovens bestemmelser kan opstå eller skabes interesse for at finde i hvert fald nogle af de værdifulde forekomster, som vi alle regner med ligger gemt i Grønlands undergrund. Det kan blive af stor betydning for Grønland og dermed for den grønlandske befolkning og i øvrigt for landet som

[Kirkegaard.]

helhed, for selv om fiskeriet, der er Grønlands største indtægtskilde, for tiden går ganske godt, er der desværre ting, der tyder på, at fiskestimene ikke står så tæt i de grønlandske farvande, som vi regnede med for bare nogle få år siden. Alene af den grund, at det altid er risikabelt at have sin økonomi knyttet ret ensidigt til et enkelt erhvervsområde eller et enkelt produktionsområde, vil det være rigtigt at undersøge andre foreliggende muligheder.

Både ministeren og udvalget har da også under lovforslagets behandling tilstræbt at gøre efterforskningen efter mineraler i Grønland så tiltrækkende som overhovedet muligt; men det er lidt vanskeligt at skrive sådan noget konkret i lovparagraffer, og vi kommer derfor i denne henseende til i betydeligt omfang at stole på ministerens evne som den smidige forhandler, for sådan set er det ikke en ensidig interesse, eventuelle forhandlinger kommer til at dreje sig om — snarere tværtimod. For efterforskerne og for landet er det i høj grad en fælles interesse, at enhver eftersøgning giver resultat, og derfor skulle lovens paragraffer nødig binde ministeren for hårdt.

Til sidst vil jeg sige, at selv om vi eventuelt ikke får gennemført lovforslaget om Grønlands geologiske undersøgelse, anser jeg det for at være værdifuldt, at den geologiske undersøgelse i Grønland arbejder så aktivt som vel muligt. Hvis det arbejde bliver gjort grundigt, er der et grundlag at arbejde på for de selskaber eller enkeltpersoner, som har interesse for og eventuelt kapital til egentlig efterforskning. Jeg tænker mig, at sådanne ret grundige undersøgelser vil skærpe interessen for efterforskning, og det er vi, som jeg har nævnt, alle interesserede i.

Jeg vil sluttelig spørge ministeren, om resultaterne af efterforskningen, af de geologiske undersøgelser, offentliggøres både herhjemme og i udlandet. Jeg mener, det vil have en vis interesse, at det sker.

Bækgaard: Jeg har kun nogle få bemærkninger til ændringsforslag nr. 1, som giver ministeren hjemmel til at forlange sig forelagt planer for eventuelle efterforsknings- og udnyttelsesarbejders gennemførelse, inden tilladelse eller eneretsbevilling meddeles. I og for sig finder vi det i mit parti helt

naturligt, at en sådan hjemmel indsættes i selve loven med det formål at undgå, at der gives bevilling til ansøgere, som måske ikke helt har kunnet bedømme arbejdets omfang.

Ved første behandling gjorde jeg opmærksom på, at det ifølge § 15 var ikke så få ting, man skulle dokumentere og ansøge om for at få efterforsknings- og udnyttelsesret, og at det tillokkende ved at erhverve sådanne rettigheder derved let kunne borteliminere på forhånd. Når nu ændringsforslag nr. 1 bliver indføjet i lovforslaget, er det indlysende, at det yderligere vil svække eventuelle ansøgers interesse, for enhver ved sikkert, at det er forbundet med store udgifter at udarbejde og projektere sådanne arbejdsplaner. Derfor mener vi i mit parti, at der i endnu højere grad er grund til i loven at fastsætte klare regler om, at den eller de, der påtager sig et dyrt og stort efterforskningsarbejde, ubetinget har fortrinsret til udnyttelse af eventuelle fundne mineraler, og endvidere i § 17, stk. 2, at fastsætte klare afgiftsregler, noget, som jeg også efterlyste ved første behandling. Som lovforslaget foreligger nu, er jeg alvorlig ræd for, at der overhovedet ingen interesserede vil melde sig, fordi der kun er risiko at hente.

Jeg kan ikke se, at vi fra lovgivningsmagtens side skal være så ræd for, at private selskaber og firmaer i sidste ende får mulighed for at få gevinst for en dyr indsats og risiko, for det er jo sådan, at bliver der kun tab, skal staten ingen erstatning give. Endelig bliver en eventuel gevinst da også her i landet, såfremt § 15, stk. 1, skal følges, og så er der da noget, der hedder både skatter og afgifter, så staten har egentlig til enhver tid sin andel i eventuelle forekomster sikret.

De uafhængige kan altså støtte de stillede ændringsforslag; men vi henstiller til udvalget, at der inden tredje behandling stilles ændringsforslag om, at efterforskningsbevilling giver fortrinsret til udnyttelse, og vi henstiller, at afgiftsbestemmelserne bliver enkle og klare, for ellers går det sikkert sådan, at loven ingen praktisk betydning får; så skal vi måske senere tage stilling til, om staten selv skal etablere minedrift — og det ser de uafhængige ikke særlig velvilligt på.

[Bækgaard.]

Hvad angår det lovforslag, som ikke er til behandling, er det selvfølgelig meget interessant med den meningstilkendegivelse, vi her har fået indblik i. Men mon dog ikke et udvalgsværelse er det rette sted til at diskutere videre i?

Vivike: Jeg beklager, at regeringen omgås med tanken om at tage forslag til lov om Grønlands geologiske undersøgelse tilbage. Nu har man herfra opfordret venstre og de konservative til at ændre stilling, og vi har fået at vide, at det vil de ikke. Jeg synes, det er en noget mærkelig foreteelse, at et mindretal her i salen kan være bestemmende for, hvilke love der skal gennemføres.

Rosing: Også jeg vil anbefale ændringsforslagenes gennemførelse og er glad for den enighed og den saglighed, der er vist ved behandlingen af dette lovforslag.

Den højtærede minister for Grønland har i sin skriftlige fremsættelse af dette lovforslag og af forslag til lov om Grønlands geologiske undersøgelse, GGU, understreget, at de to lovforslag må ses i nøje sammenhæng, bl.a. fordi der tillægges Grønlands geologiske undersøgelse betydningsfulde opgaver i forbindelse med koncessionshaveres efterforskning og udnyttelse af grønlandske råstoffer. Også jeg gav under første behandling af de to lovforslag udtryk for, at de efter deres hensigt hører sammen og supplerer hinanden. Imidlertid sakkede lovforslaget om Grønlands geologiske undersøgelse bagud og kan på grund af divergerende standpunkter inden for udvalget ikke gennemføres.

Denne kendsgerning er for os grønlandske medlemmer, for Grønlands landsråd, som enstemmigt har godkendt begge lovforslag, og med henblik på den kommende minelovgivning for Grønland meget beklagelig. Jeg ved meget vel, at det høje ting ikke altid følger det, som det grønlandske landsråd mener, i hvert fald hvad lovforslagenes ordlyd og den endelige udformning af bestemmelserne angår; men når vi ser tilbage på de grønlandske lovforslag, der i tidens løb er fremsat for det høje ting, kan vi let konstatere, at man

stort set har rettet sig efter landsrådets ønsker.

Dette er desværre ikke tilfældet denne gang, hvad angår forslag til lov om Grønlands geologiske undersøgelse. Her gøres partipolitiske synspunkter gældende, selv om den foreslåede ordning efter de oplysninger, udvalget har fået, vil blive alt andet end en overbygning på administrationen af den geologiske forskning i Grønland, idet forslaget klart begrundes med en effektivisering af GGUs virke; muligheden for konstatering af tilstedeværelsen af eventuelle værdifulde råstoffer kan have til følge, at lovgivningen om mineralske råstoffer i Grønland bedre kan virke efter sin hensigt og dermed fremme indvindingen af fundne mineralske råstoffer.

Efter min mening er det i høj grad af interesse for det høje ting, at enhver mulighed for at finde værdifulde mineralske råstoffer i Grønland udnyttes så tidligt som overhovedet muligt, så Grønlands meget svage økonomi med den deraf følgende for store økonomiske afhængighed af det øvrige rige eventuelt med tiden kunne bringes på ret køl til fordel for hele riget. Dette kan ikke opnås — således som en tidligere tids ineffektive forskning i Grønland har vist det — uden effektive geologiske undersøgelser. Det er baggrunden for fremsættelsen af lovforslaget, og det ville efter min mening være en flov foreteelse, hvis det senere hen viste sig, at modstridende interesser i spørgsmålet om administrationsformen forsinkede en eventuel økonomisk gevinst for hele riget.

Ministeren for Grønland (Carl P. Jensen): Jeg skal ikke ved denne lejlighed udtale mig om lovforslaget om Grønlands geologiske undersøgelse, dels fordi dette lovforslag, som det allerede er anført, ikke er til behandling, dels fordi jeg ikke betragter udvalgsarbejdet som endeligt afsluttet. Jeg mener fortsat, der må være en mulighed for at finde frem til et resultat. Jeg vil i denne forbindelse gerne sige til det ærede medlem hr. Holger Hansen, at oprettelsen af Grønlands geologiske undersøgelse som et selvstændigt direktorat intet har med Grønlandsministeriets fortsatte beståen eller ikkebeståen at gøre.

[Ministeren for Grønland.]

Men uanset denne, om jeg så må sige, disharmoni, der i dag er kommet til udtryk efter et i øvrigt forbilledligt arbejde i udvalget, vil jeg dog gerne takke hele udvalget for den velvillige behandling, man har givet dette lovforslag gennem et grundigt udvalgsarbejde. Jeg vil gerne føje til, at jeg har grund til at udtale min tilfredshed med, at udvalget har stillet nogle ændringsforslag, der i alle tilfælde ikke alene betyder en afklaring, men også, for så vidt angår ændringsforslagene under nr. 2 og nr. 3, en tilfredsstillende udbygning, der uden tvivl vil vække tilfredshed blandt den del af den grønlandske befolkning, der i påkommende tilfælde vil kunne blive berørt af en eventuel efterforskning med påfølgende udnyttelse af undergrunden i Grønland.

Jeg er i øvrigt ganske enig i de principielle synspunkter, der er blevet anført af det ærede medlem hr. Dupont — synspunkter, som også er kommet til udtryk i betænkningen, ikke mindst i de afsluttende bemærkninger, der vil kunne være vejledende også for koncessionsansøgere, selv om de anførte forbehold må tages med i bedømmelsen ved afgivelse af tilsagn.

Det ærede medlem hr. Kirkegaard spurgte, om resultatet af de undersøgelser, som blev foretaget i Grønland, også ville blive offentliggjort. Ja, for så vidt det drejer sig om de undersøgelser, der foretages af staten, så er det helt klart, at det vil ske; det fremgik i øvrigt af forhandlingen under det samråd, vi havde i udvalget, hvor udvalgets ærede medlemmer fik forevist eksempler på afhandlinger, der er blevet udarbejdet og publiceret herom. Hvis det derimod drejer sig om de i § 7 omhandlede undersøgelser — undersøgelser, der er foretaget af koncessionshavere — skal i første række, som det fremgår af bemærkningerne, resultatet af sådanne undersøgelser stilles til rådighed for Grønlands geologiske undersøgelse. Om de også skal stilles til rådighed i videre omfang, f. eks. for konkurrerende interesserede på dette område, tør jeg ikke på forhånd udtale mig om.

Dupont: Når jeg tog spørgsmålet frem om Grønlands geologiske undersøgelse, var det også for at få føling med, hvorledes forholdene lå. Det forholder sig ikke således,

som det ærede medlem hr. Vivike gav udtryk for, at man fra regeringens side vil tage lovforslaget tilbage. Lovforslaget foreligger stadig væk, og det, jeg gerne ville have undersøgt, var, om der fortsat er mulighed for at skabe bred enighed om det. Jeg har forstået det sådan, at repræsentanterne for venstre og de konservative ikke har noget imod, at man fortsætter forhandlingerne, men at disse partier fortsat har det principielle standpunkt, at det ikke vil være rimeligt at skabe et nyt direktorat. Når nu det fremgår, at et sådant direktorat ikke behøver at have nogen forbindelse med ministeriet for Grønland som sådant, er det dog et spørgsmål, om man ikke kan tage en yderligere forhandling og prøve på at nå den brede enighed, som vi fra vor side gerne ønsker at skabe.

Formanden: Jeg går ud fra, at vi ikke i alt for høj grad skal uddybe forholdene vedrørende et lovforslag, der ikke foreligger til behandling i dag.

Holger Hansen: Jeg skal forsøge at tage formandens henstilling til efterretning; men jeg bliver dog vist nødt til at bede om at måtte fremsætte et par bemærkninger om det nævnte emne, idet det sådan set er det, sagen drejer sig om, også med henblik på viderebehandlingen i det eksisterende udvalg.

Jeg vil først sige til det ærede medlem hr. Rosing, at der er ikke gået partipolitik i dette spørgsmål, overhovedet ikke. Det, der er sket, er, at vi i udvalget har fået oplysninger, som i hvert fald for mig har bekræftet den indstilling, jeg havde til lovforslaget om Grønlands geologiske undersøgelse, og bekræftet den så stærkt, at jeg på det grundlag ikke mener at kunne tage nogen anden stilling. Det har altså overhovedet ikke noget med partipolitik at gøre.

Dernæst sagde det ærede medlem hr. Rosing, at meningen med GGU skulle være en effektivisering, og denne effektivisering af det geologiske arbejde skulle man opnå gennem den foreslåede nyordning af administrationen. Jeg skal blot lige erindre om, at vi under forhandlingerne i udvalget af den højtærede minister for Grønland fik den oplysning, at en sådan

[Holger Hansen.]

direktoratsordning i første omgang kun ville kræve denne halvanden kontormand, som vi har drøftet frem og tilbage. Det vil sige, at effektiviseringen ville blive overordentlig ringe, om den overhovedet skulle komme. Jeg mener altså ikke, at det ville blive tilfældet.

Må jeg sige til den højtærede minister for Grønland, at det kan dog vist ikke være rigtigt, at lovforslaget om oprettelse af et nyt direktorat under ministeriet for Grønland ikke skulle have nogen relation til Grønlandsministeriets beståen. Det må dog vist være sådan, at jo flere opgaver man henlægger til dette ministerium, jo vanskeligere vil det være for folketinget at lægge de forskellige områder ud til fagministre, når en sådan opgave kommer til at ligge for. Det kan dog vist ikke være rimeligt at sige, at dette ikke har noget med denne sag at gøre.

Til slut skal jeg sige til det ærede medlem hr. Dupont, at naturligvis er vi villige til og interesserede i at drøfte, om vi kan nå til bred enighed. Jeg kunne også referere adskillige af de udtalelser, vi fik i udvalget om det hensigtsmæssige i at have et eller to danske undersøgelsesorganer på det geologiske område, men det skal jeg afstå fra. Venstre vil naturligvis intet have imod, at vi mellem anden og tredje behandling forsøger, om vi kan finde en fællesnævner i dette spørgsmål.

Knud Thomsen: Også jeg vil gerne med den højtærede formands tilladelse komme med en kort bemærkning om det lovforslag, som ikke er til behandling her.

Ligesom det ærede medlem hr. Holger Hansen må jeg tage afstand fra den udtalelse, det ærede medlem hr. Rosing kom med, nemlig at partipolitiske synspunkter skulle spille ind i denne sag.

Jeg vil gerne sige, at den gruppe geologer, der faktisk arbejder under Grønlandsministeriet, absolut har min sympati; det er selve organisationsformen, jeg under udvalgsarbejdet er blevet betænkelig ved. Man har fortalt os visse menneskelige træk, som jeg udmærket kan forstå. For det første er det saglige geologiske arbejde forskelligt i Danmark og Grønland; det kan vi alle forstå. Vi kan også godt forstå,

at Grønland udøver en stærk dragning over for yngre geologer; det er i de yngre år, geologerne gerne vil til Grønland, for arbejdet dér kræver — ud over det, at man skal være en dygtig geolog — også ungdom og legemlig kraft, lidt ekspeditionspsyke o.s.v. Vi har også fået oplyst, at når disse geologer bliver ældre, vil de unægtelig gerne blive hjemme, hvad der ikke er spor at sige til. Herhjemme har vi i forvejen 2 geologiske institutioner, nemlig Danmarks geologiske undersøgelse og universitetets mineralogiske museum. Når nu forholdet er det, at dér til Grønlands geologiske undersøgelse — altså til det team, der eksisterer deroppe — helst skal knyttes overvejende yngre folk og helst i vekseldrift, hvad vi hørte om under udvalgsarbejdet, var det så ikke bedre og mere hensigtsmæssigt at bevare den nuværende, lidt løsere organisationsform fremfor en stivere i et direktorat?

Ministeren for Grønland (Carl P. Jensen):

Jeg vil blot gøre en kort bemærkning til det ærede medlem hr. Holger Hansen, der jo næsten gav os det indtryk, at der var en ganske bestemt hensigt med oprettelsen af et selvstændigt GGU, nemlig Grønlandsministeriets fortsatte beståen. Det må da vist bero på en misforståelse, som vil blive afklaret gennem et nærmere studium, bl.a. af G 60s betænkning, for så vidt angår de problemer, der vil kunne opstå i forbindelse med overflytning af sagsområder til fagministerierne.

Hermed sluttede forhandlingen.

§ 1, ændringsforslag nr. 1, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 2, § 3, således ændret, §§ 4-12, ændringsforslagene nr. 3 og 4, § 13, således ændret, og §§ 14-28 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: I overensstemmelse med min forståelse af forhandlingen foreslår jeg, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udvidelse af kontorbygning for Verdenssundhedsorganisationen.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 28) findes i tidenden sp. 1177, betænkningen i tillæg B. sp. 499).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling satte til forhandling under ét.

Peter Jørgensen: Udvalget har holdt 6 møder og foretaget besigtigelse af arealerne ved Verdenssundhedsorganisationens regionalkontor. Vi har — for flertallets vedkommende i hvert fald — ikke fundet, at hverken æstetiske eller andre grunde var til hinder for, at en udvidelse af Verdenssundhedsorganisationens bygning kunne finde sted på de pågældende arealer.

Jeg vil gerne ved denne lejlighed takke for, at der har været bredt flertal i udvalget for at gennemføre denne sag, ikke alene af hensyn til sagen, men også af hensyn til den nationale prestige i dette spørgsmål, og jeg skal hermed anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Thisted Knudsen: Som jeg gjorde opmærksom på under lovforslagets første behandling, var det ikke for det parti, som jeg tilhører, nogen lige sag at gå til en ekspropriation af den beskaffenhed, der her er tale om; men under den udvalgsbehandling, som har fundet sted, er vi blevet overbevist om, at det både af saglige og af andre grunde — hvis man kan tale om andre grunde i forbindelse med saglighed — vil være rimeligt at gennemføre forslaget.

Vi har selvfølgelig med stor interesse lyttet til de protester, som er kommet fra de interesserede grundejere; vi har også overvejet disse protester, men vi har ikke følt os overbevist om, at de var af en sådan karat, at de kunne føre til, at vi ikke ville medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Jeg kan også gøre opmærksom på — for at påvise, at vi er gået grundigt til værks — at vi har overvejet, om der var andre muligheder for at gennemføre en bebyggelse til

WHO, som denne institution kunne være tilfreds med, men vi er også her kommet til det resultat, at dette efter vort skøn, i hvert fald når der skulle være forsvarlighed, økonomi og saglighed med i sagen, ikke lod sig gøre.

Endelig har vi for det tredje set lidt på grunden derude. Vi mener, at den bebyggelse, som man ønsker at gennemføre, ikke går æstetiske hensyn for nær. Vi føler os ikke overbevist om, at det vil være rigtigt i fremtiden at foretage yderligere bebyggelse. Vi mener, at bebyggelsen er smuk og velegnet til at være placeret i det kvarter, hvor den bliver placeret.

Med disse bemærkninger skal jeg på venstres vegne anbefale, at man stemmer for dette lovforslag om ekspropriation.

Ninn-Hansen: Det konservative folkeparti kan ikke medvirke til ekspropriationslovforslagets gennemførelse. Vi anser det for vor opgave at beskytte ejendomsretten, ikke at gå ejendomsrettens grænser for nær ved anvendelse af ekspropriationsinstituttet, og det mener vi vil blive tilfældet, hvis vi gennemfører dette lovforslag.

Ved første behandling gav jeg udtryk for det konservative folkepartis betænkeligheder ved denne ekspropriation og satte et spørgsmålstegn ved rimeligheden af at gennemføre en ekspropriation i dette tilfælde. Vi mente heller ikke, det var klart, at grundlovens betingelser for ekspropriation forelå opfyldt i dette tilfælde, og jeg kan tilføje, at efter det lange, grundige og saglige udvalgsarbejde er vore betænkeligheder blevet mindre. Vi er kommet i alvorlig tvivl om, hvorvidt almenvellet kan tilsige gennemførelsen af dette lovforslag; vi mener ikke, almenvellet kan tilsige det af følgende grunde:

For det første drejer det sig ikke om en offentlig virksomhed med et særligt samfundsmæssigt formål. Verdenssundhedsorganisationen må i juridisk henseende og også i anden henseende i forhold til spørgsmålet om ekspropriation placeres som en privat virksomhed.

For det andet drejer det sig om en kontorbygning, som kan ligge ethvert andet sted. Det er erkendt, at det kan den, og der er altså ingen grund til, at man skal gennemføre en ekspropriation for at give bygningen